

BORN DIGI TAL MŰH ELY KON FER ENCIA

2021.11.05
10.00–17.00

PIM DBK-OSZK

A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE ALKALMÁBÓL
A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM DIGITÁLIS
BŐLCSÉSZETI KÖZPONTJA ÉS AZ ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR SZERVEZÉSÉBEN

BORN DIGITAL MŰHELYKONFERENCIA

BORN DIGITAL – AZAZ DIGITÁLISAN SZÜLETETT.

A NAPONTA ELKÜLDÖTT E-MAILEK SZÁMÁT 200 ÉS 300 MILLIÁRD KÖZÉ BECSÜLHETJÜK A VILÁGON. CSAK AZ EGYIK LEGISMERTEBB KÖZÖSSÉGIMÉDIA-PLATFORMON KÖZEL 5 MILLIÁRD MEGOSZTÁS JÖN LÉTRE MINDEN NAP. DOKUMENTUMOK ÉS MÁS FÁJLOK MILLIÁRDJAIT HOZZUK LÉTRE, SZERKESZTJÜK NEMCSAK MUNKÁNK, DE MAGÁNÉLETI TEVÉKENYSÉGÜNK SORÁN IS; A TÖBB MILLIÁRD DINAMIKUSAN VÁLTOZÓ WEBOLDAL SZÉDÍTŐ KAVALKÁDJÁRÓL NEM IS BESZÉLVE. VAN-E MINDEZZEL DOLGUK A KÖZGYŰJTEMÉNYEKNEK? A KÉRDÉS KÖLTŐI, A VÁLASZ AZONBAN ÖSSZETETT. VAN, DE PONTOSAN MIVEL ÉS HOGYAN? A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM DIGITÁLIS BÖLCSÉSZETI KÖZPONTJA A KÖZELMÚLTBAN DOLGOZTA KI KONCEPCIÓJÁT EZEKEL A KÉRDÉSEKSEL KAPCSOLATBAN, ÉS MŰHELYKONFERENCIÁRA VÁRJA MÁS KÖZGYŰJTEMÉNYEK SZEREPLŐIT, VALAMINT KIEMELTEN A SZAKTERÜLETTEL FOGLALKOZÓ JOGÁSZOKAT, HOGY A KIALAKULÓBAN LÉVŐ GYŰJTEMÉNYI MÓDSZERTAN A LEHETŐ LEGSZAKSZERŰBB, LEGKORSZERŰBB ÉS JOGI SZEMPONTBÓL IS ÁTGONDOLT ALAPOKON NYUGODJON.

IDŐPONT | 2021. NOVEMBER 5., 10.00–17.00

HELYSZÍN | PETŐFI IRODALMI MÚZEUM, DÍSZTEREM
(1054, BUDAPEST KÁROLYI MIHÁLY UTCA 16.)

A KONFERENCIA ONLINE IS KÖVETHETŐ AZ ALÁBBI YOUTUBE-CSATORNÁKON:

PIM | <https://youtu.be/3Y0P3tRlnRA>

OSZK | <https://youtu.be/CUIKGNK4-fo>

PROGRAM

10.00–10.30 Köszöntők

DR. LATORCAI CSABA JÁNOS KÖZIGAZGATÁSI ÁLLAMTITKÁR, EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

DEMETER SZILÁRD FŐIGAZGATÓ, PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (PIM)

RÓZSA DÁVID FŐIGAZGATÓ, ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (OSZK)

BÁNKI ZSOLT IGAGZGATÓ, PETŐFI IRODALMI MÚZEUM, DIGITÁLIS BÖLCSÉSZETI KÖZPONT (PIM, DBK)

10.30–11.00 Tudományos bevezetés

– DR. KALCSÓ GYULA DIGITÁLIS BÖLCSÉSZ, PIM, DBK

A bevezető előadás a digitálisan született tartalmak, valamint azok megőrzésének elméleti kérdéseit járja körül. Szól a born digital definíciójáról, a sokrétű fogalom körébe tartozó digitális objektumok típusairól. Kiemelten taglalja a legproblematikusabb digitálisan született tartalmak gyűjteményi kezelésének a nehézségeit, valamint kitér az ezek megoldására tett javaslatokra is. A feladatok szerteágazóak: hosszú távú, szabványos, az európai és a magyar joggal összhangban lévő koncepcióra van szükség. Az előadás ismerteti a digitális megőrzésben világszerte elterjedt és szabványos Open Archival Information System referenciamodellt, a modell által definiált alapfogalmakat, valamint az OAIS-re épülő más ajánlásokat és szabványokat. A modell és a kapcsolódó szabványok megfelelő implementációja – beleértve a rendszer- és alkalmazásintegrációt is – garancia lehet a kitűzött célok megvalósulására: a közgyűjtemények képessé válhatnak nagy tömegű, heterogén digitális tartalom hosszú távú, szabványos megőrzésére és szolgáltatására.

BEMUTAKOZÁS: Dr. Kalcsó Gyula a Digitális Bölcsészeti Központ digitális bölcsésze, a born digital terület felelőse, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem docense. Nyelvészeti doktorátussal (PhD) rendelkezik, informatikus könyvtáros. Kutatási területe a digitális bölcsészet, a korpusznyelvészet, a magyar nyelv története.

KÖZGYŰJTEMÉNYI SEKCIÓ KÖZGYŰJTEMÉNYI GYAKORLATOK I.

SEKCIÓELNÖK: KOVÁCS DÓRA OSZTÁLYVEZETŐ, DIGITÁLIS TARTALOM-FEJLESZTÉSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI OSZTÁLY, OSZK

11.00–11.20 Intézményi born digital gyakorlatok: e-mail-archiválás

– SZÜCS KATA ÁGNES DIGITÁLIS BÖLCSÉSZ, PIM, DBK

Az előadás bemutatja az intézményi e-mail-archiválásra a Digitális Bölcsészeti Központban kifejlesztett eljárást. A munkafolyamat követi az OAIS-modell útmutatásait és szem előtt tartja az e-mail mint digitálisan létrejött objektum sajátosságait. Mivel az e-mail-ek archiválására még nincs szabványos eljárás, az előadásban a gyakorlati szempontokra kerül a hangsúly, amely egyben vitaindító javaslat is egy jövőbeli metódus egységesítésére.

BEMUTAKOZÁS: Szűcs Kata Ágnes digitális bölcsező a Petőfi Irodalmi Múzeum Digitális Bölcsészeti Központjában. A Digitális Bölcsészeti Központ munkatársaként eddig publikálatlan kéziratok, Kiss József levelezésének gépi eszközökkel történő feldolgozásával, metaadatolásával és publikálásával foglalkozik. Emellett részt vesz a born digital, azaz eleve digitálisan született szöveges tartalmak feldolgozásában is.

11.20–11.40 Born digital archiválási, dokumentumkezelési gyakorlat a Magyar Nemzeti Levéltárban

– SZATUCSEK ZOLTÁN IGAZGATÓ, MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR, NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK ÉS EURÓPAI UNIÓS PROJEKTEK IGAZGATÓSÁGA

A Magyar Nemzeti Levéltár a hazai közgyűjtemények közül elsőként szembesült az elektronikusan keletkezett iratok kihívásával, amikor a magyar közigazgatásban még a személyi számítógépek elterjedése előtt nagy adatállományok keletkeztek. A levéltárak feladata ezeknek az adatoknak a megőrzése, ezért hosszú vajúadás és kísérletezés után elsősorban a nemzetközi tapasztalatokra támaszkodva jött létre az elektronikus levéltár, amely 2013-tól Budapest Főváros Levéltárával közösen üzemeltetett központi infrastruktúrán üzemel. Az azóta eltelt tapasztalatok azt mutatják, hogy a hosszú távú megőréssel kapcsolatos legtöbb kihívást a működtetéssel kapcsolatos menedzsment-problémák jelentik, amelyekhez képest az informatikai kihívások szinte eltörpülnek.

BEMUTAKOZÁS: Szatucsek Zoltán a Magyar Nemzeti Levéltár főlevéltárosa, az Innovációs és Informatikai Igazgatóságának vezetője. Történész szakon szerzett diplomát a Debreceni Egyetemen, majd az Országos Levéltárban szakterülete az elektronikus iratok és a levéltári anyag digitalizálása. 2006 és 2013 között vezette az Országos Levéltár elektronikus levéltári projektjét. A levéltárat számos szakmai bizottságban képviseli nemzeti és nemzetközi szinten. Tagja az Európai Bizottság által felállított European Archives Group és Digital Cultural Heritage and Europeana szakértői testületeknek, igazgatója az elektronikus iratok levéltári megőrzésével foglalkozó DLM Forum alapítványnak és vezetőségi tagja az Európai Levéltári Portál Alapítványnak. Szakmai érdeklődési területe az új technológiák alkalmazása a levéltári tartalom feldolgozásában.

11.40–12.00 Born digital a médiaművészetben

– KÓNYA BÉLA TAMÁS INTÉZMÉNYVEZETŐ, ORSZÁGOS MÚZEUMI RESTAURÁLÁSI ÉS RAKTÁROZÁSI KÖZPONT

Az előadás célja, hogy bemutassa a 21. századi technológiai és társadalmi folyamatok változásainak hatására megváltozott múzeumi működést és stratégiát, valamint a médiaművészet megőrzésének kihívásait. Ennek fényében újraértékeli és komplex összefüggésükbe helyezi az intézményi működés szempontjait – és azok közösségi hatásait. Az értekezés illusztrálásaként megjelenik számos múzeum digitális tartalomszolgáltatási gyakorlata, a változási folyamatok vizsgálata a magyarországi intézményi szféra digitális és műtárgyvédelmi stratégiáján és gyakorlati módszerein keresztül.

BEMUTAKOZÁS: Kónya Béla Tamás intézményvezető, főosztályvezető, 2020-tól a Szépművészeti Múzeum új tagintézményének (Országos Restaurálási és Raktározási Központ – OMRRK) szakmai vezetője. Korábban a Ludwig Múzeum Kortárs Művészeti Múzeum gyűjteménykezelési és műtárgyvédelmi stratégiájának felelőse. A Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskolájában, 2018-ban abszolutóriumot szerzett. Kutatási területének célja, hogy feltárja a műtárgyvédelemben

és a restaurálásban rejlő új kihívásokat a digitalizáció, a múzeumi digitális tartalmak megőrzésének területén, és hozzájáruljon ahhoz, hogy létrejöjjön egy új muzeológiai módszertani modell.

12.00–12.15 KÁVÉSZÜNET

KÖZGYŰJTEMÉNYI SZEKCIÓ KÖZGYŰJTEMÉNYI GYAKORLATOK II.

12.15–12.35 Born digital archiválási és műtárgykezelési gyakorlat egy képzőművészeti gyűjteményben – A VHS-től az NFT-ig

– SZIPŐCS KRISZTINA IGAZGATÓHELYETTES, LUDWIG MÚZEUM

A Ludwig Múzeum a kilencvenes évek második felében kezdett médiaműveket (jellemzően videókat) gyűjteni. Több mint húsz évvel az első videók bekerülése után nemcsak ezek megőrzése, hanem digitalizálása, restaurálása is égető kérdéssé vált, amellyel a múzeum az elmúlt években a médiaművészet megőrzése témájában szervezett nemzetközi konferenciákon (MAPS) foglalkozott.

A videóművek, illetve a számítógép által generált és manipulált képek, animációk manapság eleve digitálisan keletkeznek. Tárolásuk, nyilvántartásuk, bemutatásuk egyrészt hasonló bármely más digitális állomány kezeléséhez, másrészt azonban újabb kérdéseket vetnek fel, melyek a művészi szándékhoz, illetve a felhasználási jogokhoz, a sokszorosíthatósághoz, a megosztáshoz kötődnek. A legújabb kihívást pillanatnyilag az ún. NFT-művek jelentik: a Ludwig Múzeum nemrég ajándékba kapott egy olyan hálózati vizualizációt, amely nem kötődik fizikai helyhez, alapvetően a virtuális térben létezik, bármely képernyőn megtekinthető, bárki hozzáférhet az interneten – de hogyan lehet egy ilyen művet beletárolni?

BEMUTAKOZÁS: Szipócs Krisztina művészettörténész, szakmai igazgatóhelyettes 1994 óta dolgozik a Ludwig Múzeumban. 1997-től a gyűjteményi és kiállítási osztály vezetője. 2006–2009: szakmai igazgatóhelyettes, 2009–2013: a gyűjteményi osztály vezetője, 2013–2016: a kiállítási, gyűjteményi és tudományos főosztály vezetője. 2016-tól a múzeum szakmai igazgatóhelyettese. 1995 és 2017 között a Balkon Kortárs Művészeti Folyóirat szerkesztője. 2008-tól a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója. Az AICA (műkritikusok szövetsége); illetve a CIMAM (kortárs múzeumok szövetsége) tagja. A Ludwig Múzeum alapításáról és két évtizedes történetéről szóló összefoglaló tanulmánya a múzeum 2010-es gyűjteményi katalógusában jelent meg. Kurátorként számos fontos kiállítást jegyez, köztük a múzeum több állandó kiállítását. Rendszeresen publikál a kortárs művészet témakörében. Kiemelkedő szakmai teljesítményét 2012-ben Németh Lajos-díjjal ismerték el.

12.35–12.45 NFT: kiméra a múzeumi raktár mélyén

– KÉSZMANN JÓZSEF FŐOSZTÁLYVEZETŐ, LUDWIG MÚZEUM, GYŰJTEMÉNYI, KIÁLLÍTÁSI ÉS TUDOMÁNYOS FŐOSZTÁLY

A nemrégiben felbukkant új médium, az NFT több szempontból is kihívások elé állítja a múzeumi gyűjteményezés gyakorlatát. Hogyan fogadjuk, miként kezeljük azt az „állományt”, amely nem kapcsolódik fizikai megnyilvánuláshoz, létezés módja hálózatos?! Born digital, road to glory...

BEMUTAKOZÁS: Készman József művészettörténész, kurátor, kulturális evangélista. Az ELTE BTK művészettörténet–filozófia szakán végzett, 2004 és 2013 között a Múcsarnok kiállítási osztályvezetője, ill. megbízott igazgatóhelyettese, 2016-tól a Ludwig Múzeum Kiállítási, Tudományos és Gyűjteményi Főosztályának vezetője, 2014–2018 az ELTE SEK oktatója, mellette a PTE, MOME óraadója. 1998-tól kezdődően számos publikáció szerzője, 2018-ban Német Lajos-művészettörténeti díjas.

12.45–13.05 Webtartalmak megőrzése

– DRÓTOS LÁSZLÓ, OSZK, WEBARCHIVÁLÁSI OSZTÁLY

Az előadás a web mint médium hosszú távú megőrizhetőségéről szól, bemutatja a különféle archiválási megoldások előnyeit és hátrányait. Ismerteti továbbá az Országos Széchényi Könyvtárban folyó munkát a „born digital” tartalmak gyűjtése és szolgáltatása terén, ezen belül kiemelten a szelektív webarchiválás folyamatát.

BEMUTAKOZÁS: Drótos László a Magyar Elektronikus Könyvtár egyik alapítója, az Országos Széchényi Könyvtár 2017-ben indult webarchiváló projektjének témafelelőse, az OSZK Webarchiválási Osztályának munkatársa.

13.05–13.25 Audiovizuális közgyűjtemények és a born digital anyagok archiválása

– RÁDULY GYÖRGY IGAZGATÓ, NEMZETI FILMINTÉZET, FILMARCHÍCUM

A digitális átállás óta a filmipar is teljes átalakuláson ment keresztül. Milyen új kihívásokat jelent a „born digital” adatok mentése, archiválása, megőrzése? Hosszú távon vajon a digitális vagy az analóg megőrzés a megbízhatóbb és költségkímélőbb? Mi számít megőrzés szempontjából „hasznos anyagnak”? Kivágatokat, próbafelvételeket érdemes-e megőrizni? Mindezen kérdések foglalkoztatják a világ film- és audiovizuális archívumait, mivel a digitalizálás és a digitális restaurálás és a folyamatos archiválás mellett, korábban sosem látott mennyiségű digitális adatmennyiség kezelése az új feladat.

BEMUTAKOZÁS: Ráduly György igazgató, a Nemzeti Filmintézet Filmarchívumának vezetője. Felsőfokú gazdasági végzettséget Franciaországban szerzett szervezetvezetés szakirányon. Több vállalatvezetési gyakorlat után, 13 évig dolgozott Franciaországban producerként, filmforgalmazóként és filmrestaurálások vezető szakembereként. Az európai filmarchívumokkal való több-éves együttműködés után, 2017 januárjában nevezték ki a Magyar Nemzeti Filmalap (ma Nemzeti Filmintézet) Filmarchívum igazgatójának. Irányítása alatt megvalósult a magyar filmes közgyűjtemény teljeskörű fejlesztési és modernizációs terve. Intézményvezetőként felelős az NFI Filmarchívum és Filmlabor szakterületek közötti együttműködésért a magyar filmek digitális restaurálása terén, valamint a nemzeti filmvagyon belföldi és határon túli terjesztéséért és népszerűsítéséért. Kezdeményezésére elindult és megvalósult az Alapfilmek program, amely a magyar általános és középiskolákba juttatja el a magyar filmörökséget és annak az oktatásban történő hatékony felhasználása érdekében kidolgozott segédanyagok folyamatosan bővülő gyűjteményét (Klassz program). A magyar film születésének 120. évfordulója alkalmából, vezetése alatt és a Ludwig Múzeummal való együttműködés keretében, idén megvalósult az eddigi legátfogóbb magyar filmtörténeti kiállítás.

13.25–14.15 EBÉDSZÜNET

JOGI SEKCIÓ BORN DIGITAL JOGI KÉRDÉSEK

SEKCIÓELNÖK: DR. BODONOVITS REGINA JOGÁSZ, PIM

14.15–14.30 A Kézai Simon Program és a digitális adatvagyon jogi kezelése

– ANTAL ESZTER A DIGITÁLIS JÓLÉT PROGRAM NKFT. DIGITÁLIS JÓLÉT KOORDINÁCIÓS KÖZPONTJÁNAK SZAKMAI MUNKATÁRSA, A KÉZAI SIMON PROGRAM PROJEKTKOORDINÁTORA

2020. december 9-én újtára indult a Kézai Simon Program, új országos közösségi mozgalomként. A Program célja megőrizni a magántulajdonban lévő, családi fotókon rögzített, pótolhatatlan emlékeket és a hozzájuk tartozó történeteket, amelyeket főként az idősebb családtagok őriznek. Mindent beépítjük nemzeti kultúránk örökségébe és kollektív emlékezetünkbe, segítve a nemzettörténeti elemzéseket és kutatásokat.

BEMUTATKOZÁS: Antal Eszter a Digitális Jólét Program Nkft. Digitális Jólét Koordinációs Központjának szakmai munkatársa, a Kézai Simon Program projektkoordinátora.

14.30–14.50 Adat nélkül nincs mesterséges intelligencia. Miért kell adat a mesterséges intelligenciához?

– BOA LÁSZLÓ INFORMATIKAI TANÁCSADÓ, DJ KFT.

Az egyre növekvő információmennyiség, a gyorsuló számítástechnikai fejlesztések egyenes következménye a mesterséges intelligencia térhódítása is. A természetes nyelv automatikus feldolgozásának egyre nagyobb képességei hatalmas lehetőségeket nyújtanak a közgyűjteményekkel dolgozók számára is. Az eddig szinte kivétel nélkül monoton módon manuálisan végzett tevékenységeket (katalogizálás) hatékonyan meg lehet támogatni a technológia adta lehetőségekkel. A klasszikus dokumentumkezelési folyamatokat és feladatokat végzők számára elképesztő, már-már futurisztikus lehetőségeket biztosítanak ezek a megoldások.

BEMUTATKOZÁS: Boa László az elmúlt 20 évben informatikai tanácsadással foglalkozott multinacionális vállalatoknál, jelenleg a DJ Kft-nél az MI Stratégia szakmai végrehajtásának koordinációját végzi a több száz tagú Koalícióban.

14.50–15.10 Szerzői jogi kérdések a born digital archivumok/archiválás kapcsán

– DR. LÁBODY PÉTER FŐOSZTÁLYVEZETŐ, SZELLEMI TULAJDON NEMZETI HIVATALA, SZERZŐI JOGI FŐOSZTÁLY

Az előadás röviden bemutatja a born digital tartalmak felhasználásával kapcsolatos szerzői jogi kereteket, külön hangsúlyt fektetve az idén júniustól hatályba lépő azon szabad felhasználási esetekre, amelyek új távlatokat nyithatnak a szöveg és adatbányászat, valamint a kereskedelmi forgalomban nem elérhető művek felhasználása terén.

BEMUTAKOZÁS: Dr. Lábod Péter a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala Szerzői Jogi Főosztályának vezetője és az NKE Információs Társadalom Kutatóintézetének kutatója.

15.10 –15.30 A born digital archiválás egyes adatvédelmi kérdései

– DR. KELEMEN BÍBORKA ADATVÉDELMI SZAKÉRTŐ, NEMZETI ADATVÉDELMI ÉS INFORMÁCIÓSZABADSÁG HATÓSÁG ADATVÉDELMI FŐOSZTÁLY

Az előadás a born digital archiválás kapcsán felmerülő adatvédelmi kérdések közül elsődlegesen a személyes adatok archiválással megvalósuló kezelésének lehetséges jogalapjaira koncentrálnak.

BEMUTAKOZÁS: Dr. Kelemen Bíborka 2017 augusztusa óta a NAIH Adatvédelmi Főosztályának adatvédelmi szakértője. Számos ügy előadója volt, az elmúlt időszakban főként adatvédelmi hatósági eljárások lefolytatásában vesz részt. Szakterületei közé tartoznak a közgyűjtemények, illetve a pénzügyi intézmények tevékenységeinek adatvédelmi vonatkozásai.

15.30–15.45 KÁVÉSZÜNET

KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉSEK AZ ELŐADÓKKAL

15.45–16.15 KÖZGYŰJTEMÉNYI TÉMÁK

MODERÁTOR: BÁNKI ZSOLT, PIM, DBK

16.15–16.45 JOGI TÉMÁK

MODERÁTOR: DR. BODONOVITS REGINA JOGÁSZ, PIM

Európa ege-alatt

Szemelvények a 16–19. századi
magyarságból

A kiállítás látogatható 2021. október 25. és november 26. között.

BIBLIOTHECA
NATIONALIS
HUNGARICAE

NE NE
ÁRKHIVÁRIUM
MAGYARORSZÁG

HELYSZÍN Országos Széchényi Könyvtár, Nemzeti Ereklyetér, Budavári Palota F épület | WEB oszk.hu | TELEFON +36 1 224 3700 | E-MAIL pr@oszk.hu

ÉDES ANNA KOSZTOLÁNYI TRIANON100

A Petőfi Irodalmi Múzeum kiállítása

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

PETŐFI
IRODALMI
MÚZEUM

PORSCHE
HUNGARIA

